

שעור שדה, ובגנה בת חצי קב שהוא שיעור גינה.

כלומר: שיהא שיעור האונאה גדול כל כך, עד שאם לא היתה מוכרת בזול היה נשאר בשדה בית תשעה קבין, ובגינה בית חצי קב.⁽¹³⁾

וכמו דברי רבי עקיבא, ששמענו במקום אחר, הסובר ששיעור גינה הוא "בית רובע הקב".⁽¹⁴⁾ ואף כאן השיעור של "גינה" הוא בית רובע.

הרי מכרה בטל. לפי שאותו דינר מיותר אין לה רשות למכור, ונמצא שכל המכר היה בטעות, שהרי בבת אחת היה.⁽¹⁰⁾

ואפילו אם היא אומרת אחזיר את הדינר שהפסדתי ליורשין,⁽¹¹⁾ בכל זאת מכרה בטל.

רבן שמעון בן נמליאל אומר:

לעולם מכרה קיים והיא תחזיר את התוספת ליורשים, עד שתהא שם כדי שתשייר בשדה בת⁽¹²⁾ תשעה קבין [בית תשעה קבין] שהוא

10. א. נתבאר על פי רש"י. והריטב"א כתב: "אלמנה שהיתה כתובתה מאתים ומכרה שוה מנה במאתים, או שוה מאתים במנה נתקבלה כתובתה, פירוש והמכר קיים, וטעמא משום דכל היכא דאוזילה בדנפשה [לשון זה נלקח מדברי הגמרא צט א, "אוזיל בדיתמי" ו"אוזיל בדידה"], כלומר שהטעות היא בתוך כתובתה הרי הוא כאלו היא מוכרת משל עצמה, ואין אונאה לקרקעות, אבל היכא דאוזילא בדיתמי, דהיינו במה שהוא יותר מכתובתה, הריא כשליח וחוזר המכר בכל שהוא, כדאיתא בסיפא".

ב. מה שנתבאר בפנים על פי הראשונים שהמשנה עוסקת שהיא הוזילה את המחיר, בגמרא שקלו וטרו בזה, אם מדובר באופן שהוזילה, או באופן שמכרה בשויה רק שלה לא היה מגיע אלא מנה, ראה בגמרא צח ב וצט א.

11. פירוש, את הכסף שקבלתי מן הלוקחים; ואם אומרת אחזיר את הקרקע עצמה שאקנה ואחזירנה, ראה בזה בגמרא, ובמה שכתב המאירי כאן.

12. במשניות שבמאירי הגירסא: בית תשעה קבין, בית חצי קב.

13. כתב רש"י, הוא הדין אם לא מכרה את כל השדה ונשאר בה כדי שאם יצרפו את שיעור האונאה ישאר שיעור זה.

והטעם בכל זה פירש רש"י, דכיון דיש ליתומים קרקע שם כשיעור שדה, יאמרו לה אין רצוננו למכור קרקע הראוי לנו, אבל אם אין האונאה ראויה להצטרף לכדי שדה, כיון שמחזרת להם את הדינר הרי לא הפסידתם כלום.

14. כלומר: רובע בית קב, רמב"ם בפירוש המשניות.

והמאירי כתב: "שוה מנה במאתים, נתקבלה כתובתה, ומה שהרויחה במכירתה הרויחה ליתומים, ואם מכרה שוה מאתים במנה נתקבלה כתובתה גם כן, ומה שהפסידה הפסידה לעצמה, אבל המקח אינו בטל שאם מצד המוכר הרי אין אונאה לקרקעות, ואם מצד היתומים הרי אין מגיע להם הפסד מכך, אבל אם היתה כתובתה מנה והוזילה במכירתה ומכרה שוה מנה ודינר במנה מכרה בטל, שלא אמרו אין אונאה לקרקעות או דין אונאת שתות במטלטלין, אלא כשטעה בו בעל הקרקע או המטלטלין, אבל כל שטעה שליח אף בכל שהו המכר בטל, וכן באלמנה".